

Штундер І.О.

к.е.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний
університет, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Проблеми соціальної сфери негативно впливають на рівень добробуту суспільства, на соціальну стабільність, ринок праці, сферу зайнятості населення, породжують настрої соціального утриманства та деградації трудового потенціалу. Врешті-решт це створює загрози економічній стабільності в цілому. Актуальність досліджуваної теми викликана ще й тим, що соціальна сфера являє собою досить специфічну сферу, в якій функціонує людський капітал, загрози та виклики формування якого унеможливають перехід до інноваційного розвитку, науково-технічних зрушень, повноцінну участь у міжнародному поділі праці. Саме цим пояснюється необхідність дослідження стану забезпечення стійкості соціальної сфери в Україні задля напрацювання превентивних заходів і недопущення викликів, які можуть внести деструктив у соціальну та дестабілізувати інші сфери життя суспільства.

Серед факторів, що впливають на процеси забезпечення стійкості соціальної сфери, важлива роль належить ступеню розвинутої соціальних відносин у цілому, системі соціального захисту населення, системі пенсійного забезпечення, системі соціального страхування населення, політиці формування доходів населення, політиці зайнятості населення, активним заходам з обмеження безробіття, дієвості органів зайнятості населення та всієї інфраструктури ринку праці.

Поняття стійкості соціальної сфери в науковій літературі мало вивчене і обґрунтовується, зокрема, як стан правової та інституційної захищеності життєво важливих соціальних інтересів людини, суспільства і держави від зовнішніх та внутрішніх загроз [1, с. 17]; також, як стан і характеристика міри досягнення оптимального рівня безпеки функціонування, відтворення і розвитку соціальної системи, що забезпечується сукупністю здійснюваних державою і суспільством політичних, правових, економічних, ідеологічних, організаційних і соціально-психологічних заходів, які дають змогу зберегти існуючі в суспільстві конституційний устрій, соціальну стабільність, не допускаючи їхнього послаблення. Стійкість соціальної сфери тлумачиться і

як характеристика ступеня соціальної стабільності суспільства; стан суспільства, за якого забезпечується нормальне відтворення суспільства як демографічної популяції, як нації, як народу [2, с. 24]. Вважаємо, що стійкість соціальної сфери – це певний стан існування людини та суспільства в цілому, в побутовому житті та на виробництві, що характеризується стійкою та стабільною системою соціального забезпечення гідних умов життєдіяльності, високого ступеня соціальної захищеності, стійкості особистості до соціальних ризиків. Стійкість соціальної сфери – інтегральне поняття, яке включає в себе соціальні, економічні, політичні та духовні складові, демонструє усі аспекти, що впливають на середовище існування людини, спосіб її життя, ставлення до праці, якість життя, робить суспільство соціально та економічно стабільним, здатним до інновацій.

Характерними ознаками порушення стійкості соціальної сфери, на нашу думку, є: масове безробіття, низькі доходи громадян, тіньова зайнятість, бідність населення, непродуктивна зайнятість працездатного населення, низький ступінь розвитку системи охорони здоров'я і соціального захисту населення, нерозвинутість системи соціального страхування, поширення асоціальних проявів, депопуляція, зменшення можливостей здобуття якісної освіти, прояви моральної, духовної деградації суспільства, релігійна нетерпимість. Тому важливою передумовою забезпечення стійкості соціальної сфери є унеможливлення виходу основних її складових за критичні показники. Ключову роль в цьому процесі мають відігравати три найголовніші суб'єкти соціального партнерства – держава, найманий працівник та соціально відповідальний роботодавець. Держава повинна визнати в якості пріоритетів не мінімальні, а оптимальні соціальні стандарти, які забезпечуватимуть різним категоріям населення рівні соціально-економічні можливості, перспективи горизонтальної і вертикальної мобільності та умови для саморозвитку особистості в суспільстві [3].

Стратегією формування стійкості соціальної сфери, на нашу думку, має бути: виявлення та усунення причин, що призводять до різкої диференціації суспільства; впровадження заходів щодо протидії кризовим демографічним явищам; створення ефективної системи соціального захисту; забезпечення фізичного та духовного здоров'я населення; формування освітнього і культурного потенціалу країни; обмеження безробіття; сприяння ефективній зайнятості, самозайнятості населення; сприяння формуванню ефективного власника [4, с. 56].

Дослідження теоретичних засад стійкості соціальної сфери дає можливість обґрунтувати шляхи забезпечення її стійкості в аспекті економічних, соціально-класових, соціально-трудова відносин, соціального захисту населення та пенсійного забезпечення. Механізм забезпечення стійкості соціальної сфери потребує розробки та вдосконалення нормативної бази та системи оцінки ступеня стійкості соціальної сфери. Ознакою стійкості соціальної сфери є відсутність соціальних руйнувань, деструктивних проявів у соціальній сфері, які потребують для свого відновлення значних зусиль.

Список використаних джерел

1. Скуратівський В. А. Соціальна політика : навч. посіб. / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. – К.: Вид-во УАДУ, 2003. – 365 с.
2. Закон України «Про основи національної безпеки України»: Верховна Рада України; Закон від 19.06.2003 № 964-IV – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України: постанова Верховної Ради України від 16 січня 1997 р. № 3/97 // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 10. – Ст. 85; 2001. – № 9. – Ст. 38).
4. Державна політика в соціогуманітарній сфері : підручник / [авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.]; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. — К. : НАДУ, 2010. – 284 с.

Ємельяненко Л.М.

д.е.н., доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Корольок Т.О.

к.е.н., доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

В умовах глобалізації та інформатизації, політичної нестабільності, зростання викликів і появи нових загроз національній безпеці, зростання бідності та соціальної напруги актуалізується необхід-